

Mang danh làm công dân M , nhi u ng i di dân hay t n n t nhi u x trên th gi i cũng đ ng chia x ni m vui v ngày July Fourth.

Ngày July 4 năm nay i v đ t ng b ng ăn m ng Ngày Sinh nh t c a qu c gia tr trung Hi p Chúng Qu c Hoa k này. Th là dân chúng M có m t ngày i h i i n: ban ngày coi di n binh, coi tri n l m, ban đêm coi pháo bông, ti c tùng chè chén barbecue.

N c Hoa K đ c ng i Trung Hoa đ ch chính th c t ch The United States of America trong các t đ i n là: “Hi p Chúng Qu c” vì Chúng là nhi u ng i, ý nói m t qu c gia do nhi u ng i h p i mà i p ra. Nh ng ng i Vi t chúng ta th ng thu n mi ng g i là “Hi p Ch ng Qu c” có i liên t ng r ng dân M là do nhi u ng i c a nh ng ch ng t c khác nhau mà i p nên. Riêng t i đô th New York, ngoài ti ng M , còn có kho ng h n sáu m i ngôn ng đ c nói hàng ngày, nên trên th c t , hi u là Hi p Ch ng qu c cũng không sai! (Tôi còn nh v cách đ c quen mi ng nh sau là vùng phi tr ng Phú Bài Hu vi t theo ch nho ghi chính th c là Phù Bài nh ng ít ai đ ý. Cũng nh Hu có vùng sông g n l m Minh M ng mà dân quen g i là B ng L m, k th c có tên là B ng L m, nghĩa là b ng yên không có sóng!)

Mang danh làm công dân M , nhi u ng i di dân hay t n n t nhi u x trên th gi i cũng đ ng chia x ni m vui v ngày July Fourth. Ng m nghĩ i v nh ng đ ng i c khi n cho bi t bao ng i di dân và t n n quy t tâm ch n x này đ dung thân là ngoài nhu c u theo đ i h nh phúc v t ch t, tinh th n tho i mái ph i ch ng h còn nh m đ n nhi u đ i u cao h n n a mà ng i ta g i là “ni m m u c Hoa K” (American Dream) nh :

1) m t đ i s ng đ y t do và công bình: t do phát bi u, t do hành đ ng, t do di chuy n không ai ki m ch v.v... và đ c đ i x bình đ ng không b k th v m u da và ch ng t c

2) b y con lũ cháu đ c h ng m t n n giáo đ c khai phóng tiên ti n đ tài năng phát tri n và có nh ng c h i đ ng đ u v công ăn vi c làm.

Chúng ta th y “ni m m Hoa K” là nh ng đ i u chân lý đã đ c tóm g n trong ngh quy t đ u tiên c a B n Tuyên Ngôn Đ c L p c a Hoa K v i i i nh sau:

“Chúng tôi coi đó là nh ng chân lý vô cùng hi n nhiên, nghĩa là m i ng i sinh ra đ u bình đ ng, m i ng i đ c Đ ng T o Hoá ban cho nh ng th Quy n b t kh nh ng, trong đó có Đ i S ng, T Do và s theo đ i H nh Phúc”

(We hold these truths to be self-evident, that all men are created equal, that they are endowed by their Creator with certain unalienable Rights, that among these are Life, Liberty and the pursuit of Happiness.)

N u chúng ta có đ p coi i bài Tuyên Ngôn Đ c L p do H Chí Minh đ c t i Qu ng Tr ng Ba

Đinh ngày 2 tháng 9 năm 1945, chúng ta th y ông đã di n t cái ý trên qua câu m đ u nguyên văn nh sau:

“T t c m i ng i đ u sinh ra có quy n bình đ ng. T o hoá cho h nh ng quy n không ai có th xâm ph m đ c; trong nh ng quy n y, có quy n đ c s ng, quy n t do và quy n m u c u h nh phúc.”

L i b t h y trong b n Tuyên ngôn Đ c L p năm 1776 c a n c M . Suy r ng ra, câu y có nghĩa là: t t c các dân t c trên th gi i đ u sinh ra bình đ ng, dân t c nào cũng có quy n s ng, quy n sung s ng và quy n t do...

Tuy nhiên, chúng ta th y r ng chuy n đ ra nh ng kh u hi u cao đ p nh Đ c L p, T Do, H nh Phúc đ hô hào cho ng i dân đi theo thì quá đ , nh ng v n đ quan tr ng là ph i đ ng th i nêu ra nh ng nguyên t c hi n pháp đ b o đ m cho s th c thi và ph n đ i trong quy n c a ng i dân khi nh ng c u cánh trên không đ c chính quy n mang ti ng là đ i di n cho dân làm tr n mà t h i h n là còn ph n b i và đàn áp h .

Đ c ti p b n Tuyên Ngôn Đ c L p c a n c Hoa K , chúng ta th y h đã minh xác m t cách kh ng đ nh m c đen trên gi y tr ng nh sau:

“Và đ b o đ m cho nh ng Quy n nói trên, nh ng Chính Quy n đ c thi t l p trong Nhân Dân, ch nên l y quy n l c chính đáng t s th a thu n c a ng i dân đ i quy n. Ch ng nào m t Hình th c nào c a Chính Quy n tr nên phá ho i đ i v i nh ng c u cánh trên, đây là Quy n c a Nhân Dân ph i thay đ i hay th tiêu nó, và thi t l p Chính Quy n m i, xây n n t ng c a nó trên nh ng nguyên t c nh th , t ch c uy quy n theo nh ng hình th nh v y, ng h u đ ng i dân có th th c thi s An Ninh và H nh Phúc cho mình.”

(That to secure these rights, Governments are instituted among Men, deriving their just powers from the consent of the governed, – That whenever any Form of Government becomes destructive of these ends, it is the Right of the People to alter or to abolish it, and to institute new Government, laying its foundation on such principles and organizing its powers in such form, as to them shall seem most likely to effect their Safety and Happiness.)

Kinh nghi m s ng c a dân Vi t Nam trong m y th p niên qua trên vùng đ t quê h ng cho th y đ u minh xác v Quy n c a Nhân Dân mu n thay đ i chính quy n m t cách chính đáng đã hoàn toàn thi u v ng, n u không nói là b ph n b i.

B n Tuyên Ngôn Đ c L p Hoa K là m t b n văn tr danh c a nhân lo i v y. Tuy mang ti ng là đã h c đ thi nh p qu c t ch Hoa K , nh ng ít ng i công dân M còn nh ai là tác gi c a B n Tuyên Ngôn Đ c L p Hoa k , nó có bao nhiêu ch ký và ban b l n đ u ra sao.

Ng i so n th o chính c a b n Tuyên Ngôn là ông Thomas Jefferson. (Ông cũng là T ng th ng th 3 c a Hoa K n a). Đ ng nhiên cũng có vài ng i khác tham gia đóng góp ý ki n khi so n th o nh các ông Benjamin Frankin, Robert Livingston nh ng tr danh nh t là ông John Adams (ông này vào năm 1789 làm phó t ng th ng cho T ng th ng th nh t Hoa K là George Washington, sau đ c b u làm T ng th ng th nh i vào năm 1796. Hai m i năm sau, con trai

c a ông là John Quincy Adams đ i c b u làm T ng th ng th 6)

Hình: B n đ 13 Thu c đ a c a n i c Anh M

B n Tuyên Ngôn Đ c L p mang ch ký c a 13 đ i đ i n t 13 thu c đ a c a Anh M v i ch ký c a ông John Hancock là ch t ch cu Đ i H i Châu L c th 2. Ch ký c a ông J Hancock đ ng đ u và n i t i ng đ c đ áo là ch ký to b nh t trong l ch s Hoa K . Do đó, trong t i ng M , t “John Hancock“ mang ý nghĩ lóng, ví d nói: Giao kèo vi t xong r i, anh hã vi t ch John Hancock c a anh vào đi!

B n Tuyên Ngôn Đ c L p Hoa K đ i c ký ở Philadelphia trong dinh th Pennsylvania State House, sau này bi n thành di tích l ch s Independence Hall.

V chi t i t chu n b ph bi n b n Tuyên Ngôn này ở th i đ i m l ch s July 4 chính là m t đ i u c c k bí m t. Tuy r ng tuyên b đ c l p vào th i đ i m này, nh ng quân ở New England đã th c s n súng chi n đ u ch ng quân Anh t April 1775, và ch đ n June 8, 1776 m i có s v n đ ng cho n n Đ c l p trong k Đ i H i Toàn Dân Châu L c. Đ n July 2 thì m i có ngh quy t ch p thu n c a toàn th (12 – 0), nh ng s th v n hoàn toàn trong vòng bí m t. Còn b n vẫn Tuyên Ngôn Đ c L p mãi đ n sau 11 gi tr a ngày July 4 m i đ i c 13 đ i đ i n thu c đ a b u ch p thu n, nh ng khi b n vẫn đ u tiên giao cho nhà in ph bi n v n mang không có ch ký gì h t. Và đ n July 8 thì ở Philadelphia m i tuyên đ c cho dân chúng và đ t pháo bông. Ph i ch đ n August 8 thì m t b n vẫn đ àng hoàng m i mang ch ký c a nh ng thành viên c a Đ i H i, nh ng dù th , b n này v n gi b m t đ b o v h kh i b ng i Anh tr thù.

Nói đ n s giành đ c l p, thì không có th không nói đ n s đ u tranh s t máu, súng đ n. Có bao gi m t bi n c l ch s đ em l i t do ch ng b o tàn x y ra mà không ph i là thành qu c a m t cu c cách m ng. Vì v y, chúng ta ph i ôn l i nh ng tình t i t v cu c Cách M ng Hoa K trong 8 năm gian kh v i bao nhiêu máu x ng đ ra.

Cu c Cách M ng M (The American Revolution) là Cu c Chi n Kh i Nghĩa c a 13 thu c đ a c a Anh M (1775 – 1783) ch ng v i n i c Anh đ i tri u vua George III.

Nh ng nguyên nhân c a cu c kh i nghĩa mang tính ch t v a là chính tr và v a là kinh t . Đ i v i ph n l n đ a ph ng, nh ng thu c đ a M đ u do dân t cai qu n. Nh ng sau khi ng i Anh đánh b i ng i Pháp trong cu c chi n Pháp và Da Đ (1754- 1763), ngu i Anh làm nhi u đ i u đ áp đ t s ki m soát c a h . H quy t đ nh l p đ n trú cho r t nhi u đ o quân binh sĩ Anh trong nh ng thu c đ a và b t dân thu c đ a ph i tr t i n v nuôi quân và chi phí. Ng i Anh l i ngăn c m dân thu c đ a đ nh c trên vùng đ t phía tây dãy núi Appalachian. Ng i thu c đ a ch đ i c phép giao thi p v i ng i Anh thôi. Ng i Anh l p ra nhi u đ o lu t nh Lu t v Tem Thu (Stamp Act). Dân M c m th y r ng ng i Anh cai tr dân M vì quy n l i

c a n c Anh – ch không ph i c a nh ng thu c đ a.

Lòng căm ph n c a dân M càng lúc càng sôi s c nh t là khi m t s ng i M b quân lính Anh gi t trong cu c Tàn Sát ở Boston năm 1770. Khi ng i Anh đánh thu trên trà, dân thu c đ a ph n ng l i v i bi n c Boston Tea Party. Đ tr ng ph t dân M , ng i Anh thông qua nh ng đ o lu t mà dân M g i là Intolerable Acts (Lu t B t Kh Kham) vào năm 1774. Mà m t trong nh ng đ o lu t này là đ ng c ng kh u c a Boston.

Tình c nh nghe càng lúc càng gay c n chúng ta nên bi t chi ti t thêm th nào là Lu t Tem Thu , Cu c Tàn sát Boston, V quăng trà xu ng bi n ở Boston và đ o Lu t B t Kh Kham

Th nh t là Stamp Act hay Lu t v Tem Thu do Qu c H i Anh Qu c thông qua năm 1765. Tem Thu này là m t lo i thu mà ng i Anh đ t ra đ đánh trên nh ng v n ki n ch ng t , m n bài, báo chí, niên giám, b bài và h t xí ng u dùng trong các thu c đ a M . M c đích c a lu t Tem Thu là mu n tăng ti n đ tr cho ti n đ ng quân c a n c Anh ở thu c đ a. Đây là th thu n ng ph i tr m t cách vô lý b ng ti n t n c Anh. Vì dân thu c đ a không có đ i di n trong Qu c H i Anh nên h ghét lo i thu này mà h cho là “n p thu mà không có quy n đ i di n”. Nhi u ng i dân t ch i tr tem thu , và vài n i có ph n kháng b ng n i lo n. M c dù lu t này đ c thu h i vào năm sau, nh ng lu t này đã kh i phát m t tinh th n đ c l p m nh m trong các thu c đ a.

R i đ n x y ra v tàn sát ở Boston thì ch c ch n có máu đ đ cho dân M căm h n.

Nguyên do là vào ngày 5 tháng 3 năm 1770, m t đám dân thu c đ a đã t h p đ ph n đ i s hi n di n c a toán quân Anh trên đ t thu c đ a Boston. Vài ng i bèn l y nh ng n m tuy t và đá ch i vô m t ng i lính Anh đ ng canh ở nhà Quan thu Th ng c nh. Th là, kho ng 20 lính Anh bèn a t i đám đ ng v i l i lê g n đ u súng. Cu i cùng, m t lính Anh b m t cú ch y nên đã cáu ti t n súng khi n đ ng b n cũng n súng theo. Năm ng i dân b g c ch t. Bi n c này khi n cho nh ng ng i thu c đ i căn b n bèn cho đó là “m t cu c tàn sát” đ qu t m nh m i căm thù v i s hi n di n c a quân đ i Anh.

Còn v qu ng trà xu ng n c c ng kh u Boston, bi n c di n ti n nh sau:

Vào năm 1773, Qu c H i Anh cho Công ty Đông n đ bán trà cho thu c đ a M v i m t giá r nào đó, có nghĩa là không có ai khác bán r h n n a đ phá giá, c t ý đ cho công ty này đ c quy n. Dân thu c đ a th y đây là nguy c suy s p kinh t vì ng i Anh còn mu n áp đ t thêm nhi u th đ c quy n khác. Vì h đ ng lòng ghét thu đánh trên trà nên nhi u c ng kh u khác ở M bèn t ch i không m c a cho t u ch trà c a Anh vào. ở Boston, khi hai chi c tàu đ n, dân bèn xin th ng đ c ra l nh tàu r i b n. Nh ng b ông này t kh c, nên m t nhóm ng i M trong t ch c Nghĩa T T do (Sons of Liberty) ăn m c gi làm dân Da đ leo lên t u vào đêm ngày 16 December 1773, r i qu ng 342 thùng trà xu ng n c.

V trà ở Boston (Boston Tea Party) gây ra m t s gi trang khác đ qu ng trà nh ở New York vào tháng April 1774, dân ở đây cũng gi làm dân Da đ đ quăng trà Anh xu ng East River, và tháng October cùng năm, dân ái qu c ở Annapolis, Maryland, đ t th ng thuy n Peggy Steward ch trà c a Anh.

Nga y Hiệp p Chu ng Quô c Hoa Ky ra đ i

Tác Giả: BS Lê Văn Lân

Thứ Hai, 04 Tháng 7 Năm 2011 15:33

Ng i Anh bèn thông qua thêm nhi u lu t khác, nên l i càng làm gia tăng s cãm ph n c a dân thu c đ a nên dân M g i đó là nh ng đ o “Lu t không ch u th u” (Intolerable Taxes – Intolerable t c là b t kh kham!)

{Xin m m t đ u ngo c: Vì bi n c t y chay tr thu trà, nên dân M ph n l n g c Anh tuy có l ghi n trà qua t c “tea time” h ng ngày đã c ng quy t đ t u ng trà và xoay ra u ng cà-phê M v sau}

Bao nhiêu s ki n trên đ n đ p x y ra càng khi n dân thu c đ a càng cãm h n đ đ oàn k t l i mà hành đ ng. Vi c đ u tiên là dân thu c đ a bèn nhóm thành m t Ngh H i Châu L c đ u tiên (the First Continental Congress) đ kháng t nh ng đ o lu t c a ng i Anh và tuyên b không mu n giao th ng v i n c Anh. Tuy nhiên ph n l n ch mu n đ c đ i đ i công bình ch không mu n đòi đ c l p nên lá c M v i 13 s c v n gi o góc hình c Anh qu c. Dù sao, các thu c đ a đã b t đ u có nh ng đ i dân quân thành l p nên khi ng i Anh g i quân đi tiêu di t nh ng đ i dân quân Concord Massachusetts, thì ng i M đã mãnh li t ch ng tr . Nh ng tr n đánh Lexington và Concord k nh m màn cho cu c chi n kh i nghĩa c a Cách M ng Hoa K .

Vào tháng 7 năm 1775, Đ i H i Châu L c nhóm l n th hai ch đ nh ông George Washington làm t ng ch huy Quân đ i Châu L c. M t năm sau, vào ngày July 4 1776 thì b n Tuyên Ngôn Đ c L p đ c ra đ i và đ c toàn dân ch p nh n tuyên b .

Nhi u tr n đánh ác li t x y ra nh ng không h n bên nào có s th ng l i quy t đ nh. Nh ng m t đ i m r x y ra vào năm 1778 là khi n c Pháp ký m t liên minh v i Hi p Chúng Qu c và g i quân vi n và t u chi n đ giúp. Nguyên do là có ông Lafayette m t quý t c ng i Pháp vào năm 1777 tình nguy n đánh trong hàng ngũ dân quân thu c đ a trong nhi u tr n quan tr ng. Chính ông đã thuy t ph c vua Pháp là Louis XVI g i s giúp đ cho ng i M . Cu c chi n ti p đ i n ác li t và Công t c Charles Cornwallis, là ch huy tr ng c a quân Anh b t bu c ký đ u hàng l c l ng Hoa K Yorktown Virginia vào ngày 19 October 19, năm 1781. Sau tr n này, có vài đ ng đ nh và vào ngày 3 September 1793, đ i nh ng đ i u kho n c a Hi p c Paris, n c Anh công nh n n đ c l p c a Hi p Chúng Qu c Hoa K .

Hình: Dân quân Hoa K ch ng tr quân Anh t i tr n Guildford Courthouse, North Carolina vào ngày March 15, 1781

Chúng ta th y trong cu c chi n Cách M ng Hoa k , khi lòng dân cãm ph n thì ch c n m t gi t n c cũng làm cho tràn m t bát n c nên cu i cùng cũng ph i hy sinh li u ch t tranh đ u thoi. Ông George Washington qu là m t t ng gi i nh ng m t y u t quy t đ nh khác cũng quan tr ng là s đ oàn k t c a nh ng thu c đ a M t b c xu ng nam nên m i đánh b t ng i Anh ra

khởi đầu M.

Đặt luật, ta thấy cuộc Cách Mạng M là một cái gì đó soi cho nhân loại vào thời đi mới. Khi ta nhìn lại lịch sử Việt Nam, tinh thần này đã in hằn trên những trang sách ngày xưa của ta.

Hai kỳ Quốc Dân Nghị Hội Châu lục (Continental Congress) của dân thuộc địa M đã mang hình thức gì đó như Hội Nghị Diên Hồng với sự tham dự của toàn thể nam phò lão ưu đời đời Trừn khi quân Nguyễn Mông c qua xâm lược nước ta vậy.

Và qua những áng văn cổ, chúng ta thấy thể thơ thoáng đó là những bản Tuyên Ngôn Độc lập của nước Việt ngày xưa:

Thể thơ là bài thơ của Lý Thường Kiệt làm sau khi phá quân nhà Tống với câu:

Nam quốc sơn hà Nam đế cư,
Tiệt nhiên định phận tại thiên thư,
Như hà nghịch lỗ lai xâm phạm,
Như đả ng hành khan thối bại h
(Sông núi nước Nam, vua Nam ở,
Tuyệt đời đã ghi sách trời
Bề lũ chúng bày qua xâm phạm
Chớ rúc vào thân thối bại thôi)

Chữ “Cách Mạng” không phải là danh từ mới của thời đi mới, nó đã có trong sách sử ngày xưa. Nếu hiểu một cách linh động theo tinh thần quân chủ anh minh ngày xưa, người dân coi vua là kẻ thay Thiên Mệnh trị dân, (Thiên Mệnh Hành Đạo), nếu vua không thi hành đúng đúng sự mệnh của mình, thì người dân có quyền làm “cách mạng”, nghĩa là phế bỏ vua này mà tôn vua khác. Đó là một triết lý thông thường nêu lên những trải qua bao nhiêu đời, lý tưởng vẫn là không thông.

Trong câu “Sông núi nước Nam, vua Nam ở, Tuyệt đời đã ghi sách trời” thì vua Nam là đời đi cho toàn thể dân Nam cai trị nước Nam, nguyên tắc “định phận tại thiên thư” này cũng gì đó như bài tuyên bố trung thành với “One Nation under God” vậy!

Thể hai là bài Bình Ngô của Nguyễn Trãi sau khi chiến thắng quân nhà Minh với đoạn kể ra bao nhiêu tội ác của người T đã khiến dân quân Việt Nam khời nghĩa Lam Sơn như trong bản Tuyên Ngôn Độc lập Hoa Kỳ đã hài ra bao nhiêu điều áp bức của Vua George III của nước Anh trên thuộc địa.

Đặt luật cho bài này với Độc lập của Hoa Kỳ, phải chăng ta thấy một nguyên tắc hay đúng ra là một chân lý được nêu ra: đó là Ý dân là ý trời vậy. Chân lý Thiên Mệnh này đã đi đến những những lời danh thép sau trong bản Tuyên Ngôn Độc lập Hoa Kỳ như trên đã nói.

Muốn biết đời thành công một cuộc Cách Mạng nào, người ta phải biết kết hợp ba yếu tố là Thiên Mệnh, Đời Mới, và Nhân Hòa (nghĩa là phải biết nắm lấy thời cơ, những điều kiện thuận lợi

cả hoàn cảnh thế và tâm lý đoàn kết nhân tâm).

Vào thời điểm nào, người dân cũng có thể nuôi nhúng ý niệm Cách Mạng. Nhưng điểm chốt quân chủ tuyệt đối ngày xưa, dù nhà vua là một bậc anh minh thì ý niệm trên chỉ là bàng bạc và rời rạc nhất là không thể thành hình thế ng luật pháp. Vào thời điểm mới, khi ý thức dân chủ phát huy trong đấu óc của nhân loại, thì ý niệm Cách Mạng mới trở nên cụ thể đi tới tận qua nhúng hình thức Quân Chủ lập hiến, Cộng Hoà các nước và nhúng bản Tuyên Ngôn Độc Lập, nhúng Hiến Pháp và nhúng tu chính án...

Sách xưa có câu “Lão Ô bách tu bậc nhất Phụng Hoàng sấm sanh”:

Quả già trăm tuổi vượn xoàng,
So sao bì kíp Phụng hoàng còn non.

Hình: Bald Eagle (Phụng Hoàng đấu bậc Hoa Kỳ)

Hiệp chúng quốc Hoa Kỳ là một quốc gia sanh sau đấu muộn với tuổi đời là hơn hai trăm năm so với nhúng quốc gia khác có tới cả ngàn năm. Nó đúng là một Phụng hoàng non trẻ như cái phù hiệu mà dân Mỹ đã chọn cho mình qua hình ảnh Con Bald Eagle (nói là bald là sói trẻ lông đấu, kết thúc là lông đấu màu bậc coi tượng nhúng là trẻ sói). Nhưng người dân Hoa Kỳ đã làm một cuộc Cách Mạng Dân Chủ lý tưởng đấu tiên đấu cho nhân loại noi theo vậy.